Roebørnestuerne

Dansk Pædagogisk – Historisk Forening

Skriftserie A nr.4

FORORD:

Roepigernes festdag

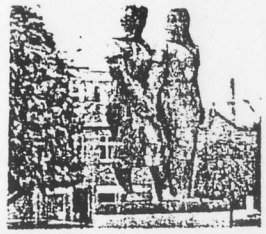

Under denne titel fejrer man i Sakskøbing d. 11/8 1990, 50 årsdagen for opstilling af Gottfred Eickhoff's statue af "Roepigerne". De var polske gæstearbejdere som i 1893 kom til Lolland, blev indkvarteret i polakbarakker og arbejdede 14-16 timer om dagen i sukkerroemarkerne for en meget lille løn. Deres arbejde og ophold i Danmark er et kapitel for sig og skal ikke omtales her i denne lille samling, men det kan oplyses, at Sakskøbing Handelsstandsforening har fejret jubilæumsdagen ved at udgive en "Roepigeavis".

I dette hæfte er fortalt om arbejdet i Roebørnestuerne som startede i 1950, da det var danske landarbejdere som arbejde i sukkerroemarkerne på Lolland og Falster.

Historien om arbejdet i Roebørnestuerne er fortalt af Børnehavepædagog Ellen Hansen (som fra 1954 var den pædagogiske leder af stuerne) og udgivet i særtryk af Lolland-Falsters Historiske Årbog 1973, og som Dansk Pædagogisk/ Historisk Forening har optrykt efter tilladelse fra Lolland-Falsters Historiske Samfunds daværende formand Redaktør V. Hansen.

Hæftet indeholder endvidere en gengivelse af et program for kurser, som det år blev afholdt for personalet, der var kvinder, som havde meldt sig frivilligt: husmødre, præsteenker, lærerenker o.a. som alle havde haft med børn at gøre, men som ikke var uddannede pædagoger.

Endvidere har vi også medtaget en rapport fra Red Barnet om Roebørnestuerne i Maribo Amt i 1958.

Fra artikler i "Dansk Børnehaveråd" 1953 og 1961 kan vi desuden se, at børnehavepædagogerne Else Folmann, Iris Matzen og Edith Holm også har været ansat enten som medhjælp eller afløser for Ellen Hansen.

Børnestuerne udgav i Sæsonerne en lille avis de kaldte "Roetoppen".

Esther T. Pallesen

Roebørnestuerne på Lolland-Falster 1950-1963

Af Ellen Hansen

Lidt om de historiske forudsætninger

Gennem flere menneskealdre har man dyrket sukkerroer på Lolland-Falster. Man talte om „Det hvide guld" på øerne, og navnet fortæller noget om, hvilken indtægtskilde roerne har været for en del mennesker. De har givet gode penge til aktieselskab og dyrkere, og de har givet delvis levebrød til en del arbejdere på fabrikerne, og de gav delvis levebrød til mange familier på landet, hvis eneste mulighed for kontante penge mellem hænderne de også var. Oftest var det nemlig sådan for roearbejderen, at han var forpligtet til at luge roer om foråret og tage roer op om efteråret, da han boede i arbejdsgiverens hus. Dette kunne forhindre, at arbejderen kunne binde sig fast til andet arbejde, da han skulle være til rådighed, når roerne skulle luges eller tages op. I mange år var det også sådan, at familierne kun kunne skaffe sig arbejde i disse perioder af året, resten af tiden måtte man klare sig med understøttelse, da der ikke var arbejde at få på landet.

Nogen dans på roser har det aldrig været at arbejde i de lerede roemarker, især ikke om efteråret, når regn og kulde satte ind. Længe før man talte om fremmedarbejdere i andre dele af landet, har man i denne del af landet importeret fremmed arbejdskraft til at arbejde i roemarkerne, først kom „Svenskepigerne", senere polakkerne, i begge tilfælde var det hovedsageligt kvinder, der for ussel betaling og under elendige forhold udførte det strenge arbejde i roemarkerne.

Under disse forudsætninger skulle danske landarbejdere tage kampen op for bedrede forhold, og det blev selvsagt først og fremmest en kamp for at skaffe sig bedrede akkorder på roearbejde. Næsten alle landarbejdere boede i disse huse, hvorpå der hvilede forpligtelse til at udføre roearbejde. Man tog det for givet, at kvinder kunne udføre markarbejde, og da det næsten også var den eneste måde, hvorpå man kunne skaffe kontanter til huse, så blev der tradition for, at dette roearbejde kom til at hvile på den samlede familie.

Når roerne skulle luges eller tages op, så gik mand, kone og børn ud og tog deres tørn i marken, og hvad så med de mindre børn? Ja, de måtte, jeg havde nær skrevet selvfølgeligt, også med i marken.

Jeg husker så tydeligt fra min egen barndom, hvordan man kunne se børnene traske op og ned i de våde roemarker, et syn, som roebørnestuerne gjorde

sjældent, men aldrig helt nåede at udrydde. En anden barndomserindring er synet af arbejderkvinden, der om morgenen gik ud ad landevejen, omgivet af de mindre børn og skubbende en barnevogn med et eller to børn i. Nu skulle hun ud og hjælpe manden i roerne, og børnene skulle så tilbringe alle døgnets vågne timer, tumlende efter moderen, roerække op og roerække ned, indtil de små ben blev så trætte, at barnet faldt i søvn på en bunke roeblade, evt. dækket af en frakke eller en gammel sæk. I mørkningen gik optoget så den anden vej, hjem til et koldt hus, hvor mor skulle lave mad og klare de mest nødvendige gøremål på nogle få timer, efter at hun havde udført en mands dagsarbejde derude i roemarken.

Jeg husker, min ældre broder en dag siger om nogle børn, som vi ser ligge i en roemark, at enten må de vel blive så hærdede, at de aldrig mere kunne blive syge, eller også måtte de blive så svage, at de døde af det.

Sådan gik det vel næppe, men megen sygdom er blevet følgerne af opholdet i de våde og kolde marker, det er der ingen tvivl om, og på denne baggrund må det vist også ses, når det blev en over-

læge, der blev en af initiativtagerne til oprettelsen af de første roebørnestuer for landarbejderbørn. I øvrigt tror jeg ikke, det var noget tilfælde, at det blev tre mennesker, der alle kom fra andre dele af landet, der tog initiativet, vi, der boede hernede, var alt for vant til at se på forholdet med børnene, der lå i markerne, vi vidste, det var forkert, men vanetænkning gjorde, at vi ikke troede, det kunne være anderledes.

DEN FØRSTE START

Initiativet til oprettelsen af de første roebørnestuer blev taget af to kvinder, Anna Brun Madsen, gift med forvalter Madsen, dengang Maribo Sukkerfabrik, og Ulla Højby, gift med den daværende rektor på Maribo gymnasium, og en mand, overlæge Erling Lundsteen, dengang Maribo sygehus. Disse tre, der sad som Red Barnet's lokalkomité i Maribo, skulle efter lange og indgående drøftelser starte de første stuer.

For dem var det uforståeligt, at en så rig landsdel lod børnene ligge i efterårets våde marker, til skade for deres helbred og udvikling på alle områder, og der er ingen tvivl om, at det var en heldig sammensætning, man her fik i lokalkomiteen. Overlægen, repræsenterende en kapacitet på det lægelige område, en mand, som en stor del af lokalbefolkningen før eller senere kunne få brug for at søge hjælp hos; hvem vil ikke gerne stå sig godt med en sådan mand. Når han, midt i sin travle arbejdsdag, tog sig tid til at beskæftige sig med disse „bagateller", kunne folk næsten ikke være bekendt ikke at lytte til hans opfordringer. De to kvinder beviste, både på møder ude i kommunerne og ved praktisk arbejde under oprettelsen af de første stuer, at de kunne og ville gøre en indsats for disse.

Længe havde de tre talt sammen og undersøgt mulighederne for at komme igang med et børnestuearbejde, og alligevel skulle næsten et tilfælde føre til oprettelsen af den første stue.

Gennem pressen var tankerne om oprettelsen af roebørnestuer nået ud til menigmand og havde fundet genklang. En af disse var pastor Hegelund, dengang sognepræst i Hillested, og engang møder han overlægen på gaden i Maribo og siger til ham: „Hvad bliver det egentlig til med disse roebørnestuer?" Lægen svarer: „Vi har ingen lokaler at starte i". Præsten svarer da: „I kan få mit studereværelse". Og dette sker faktisk, ja mere end dette, man får næsten hele præstens hus til rådighed for den første start, og en roebørnestue ser dagens lys i Hillested præstegård den 27. september 1950.

Takket være præstens tilbud kan Red Barnets lokalkomité indrykke følgende annonce i den lokale presse:

Nødbørnehave oprettes.

Red Barnets Maribo afd. opretter i tiden 27. sept. og ca. 6 uger frem en nodbørnehave i Hillested for alle børn til 7–8 års alderen om hverdagen fra kl. 8–17. Hvert barn medbringer madpakke til 2 måltider, håndklæde med navnemærkning. Skiftetøj for de ikke renlige. Børnene får til maden ½ l mælk og et krus varm kakao, (herfor erlægges ½ sukkermærke og 30 øre daglig). Betalingen er så lille, at børnene så vidt muligt bør møde hver dag.

Det er en vanskelig opgave, men hjælper vi alle til, kan den løses godt. Det er et forsøg og meget vil kunne kritiseres, men det er forståelse og ikke kritik, der er brug for.

Annoncen er dateret d. 27/9 50.

Når man sætter en sådan annonce i den lokale avis, så synes den mig at tale om ængstelse over for det forsøg, man ikke kan lade være med at starte. En af stifterne har da også fortalt mig, at det, man frygtede allermest, var sladder, og med god grund. Gang på gang fra starten og frem over, mest dog i de første år, var sladder, og vel at mærke ondsindet sladder, ved at slå oprettelsen af flere stuer ned.

Fra starten blev det daglige arbejde i roebørnestuerne baseret på den lokale, u-uddannede arbejdskraft, og der blev arrangeret kurser for de kvinder, der påtog sig arbejdet. – Kursus i Maribo 1957.

BØRNESTUENS ØKONOMI

Efter at man var startet i Hillested, meldte endnu seks kommuner sig med ønsket om at oprette børnestuer samme efterår, og ialt 7 stuer blev åbnet.

Al tilrettelæggelse, vejledning og meget ofte praktisk arbejde i stuerne samt udveje for økonomien lå dette efterår alene på lokalkomiteens skuldre. Landsorganisationen stillede sig som garant for underskuddet og stillede en masse materialer til rådighed, såsom tæpper, sengelejer, service m. m., men for at den økonomiske belastning ikke skulle blive for stor, og vel også ud fra den opfattelse, at arbejdsgiverne, i dette tilfælde roedyrkerne, skulle få mulighed for at være med i arbejdet, måtte lokalkomiteens medlemmer cykle ud til de enkelte dyrkere for at bede om en skilling til børnestuernes drift.

Fremtidige stuers økonomi skulle bevare dette træk, dog sådan, at man gennem velvillig indsats fra sukkerfabrikkernes side anmodede hver roedyrker om et frivilligt bidrag på 1 kr. pr. tønde land sukkerroer, når dyrkeren var inde for at tegne kontrakt. Man skulle altså ved sin underskrift bekræfte, at man ville støtte denne sag. De indsamlede penge blev så via Red Barnet fordelt på de oprettede stuer sådan, at hver kommune fik netop den sum, som kommunens dyrkere havde indbetalt. Da sukkerfabrikkerne senere gik over til at bruge hulkort, var det ikke længere muligt, og vi måtte fordele efter nogle forholdstal. Bidragslisterne fra de første år viste, at havde man engang sagt ja til at yde et bidrag, så blev man ved at give.

På Falster kom en lidt anden ordning til at råde. Her gik ledelsen af sukkerfabrikken ind for, at man ville fratrække 2 kr. pr. hektar hos hver dyrker, såfremt denne ikke svarede nej til at betale dette bidrag. Disse penge forblev på fabrikken, og blev efter indsendte regnskaber fra de enkelte kommuner brugt til at dække underskuddet ved de oprettede stuer. Kommunerne skulle udrede en fast sum; i starten 1 kr. pr. dag pr. barn, senere 2 kr. pr. dag pr. barn.

På dette grundlag, bidrag fra roedyrkere, fra kommuner, fra forældre og fra Red Barnet, kom børnestuernes økonomi til at hvile i alle de år, de eksisterede. I de sidste år fik Red Barnet et mindre tilskud til deres andel af udgifterne fra staten.

UDVALGENE

Det stod klart allerede efter det første efterår, at skulle man videre med oprettelsen af børnestuer, så måtte tilrettelæggelsen af disse ind i faste rammer, og fastansat personale måtte tage sig af det tilrettelæggende arbejde, som langt overskred, hvad noget menneske i lænden kunne yde på frivillig basis. Således fortælles, at fru forvalter Madsen, der brugte megen af sin tid på starten af børnestuerne, en aften kom hjem fra arbejdet og fandt en seddel klistret på døren til sin mands kontor. På den stod ikke „Red Barnet", men „Red Far". Det var hendes tre drenge, der syntes, at nu måtte de gøre noget for, at deres far også fik lidt pasning i en travl roekampagne.

Rundt i kommunerne oprettede man lokalkomiteer, der skulle påtage sig at arbejde for oprettelse af roebørnestue i deres hjemkommune. Denne ordning kom til at fungere, indtil man lukkede den sidste stue, nogle steder med godt resultat, i andre tilfælde kom de til at virke som en hemsko, da kommiteerne ikke kunne afsættes. Her, som overalt, kom det helt an på, hvilke mennesker man havde fået valgt. Endvidere blev der nedsat et såkaldt „Lollandsudvalg" og et „Falstersudvalg". Disse to udvalg skulle bestå af repræsentanter for roedyrkere, sogneråd, arbejdere og Red Barnet. På Falster blev også sukkerfabrikken repræsenteret i udvalget. At Falstersudvalget fik en stærkere tilknytning til sukkerfabrikken skulle ved et senere tilfælde vise sig at være heldigt. Her tænkes på det røre, som pastor Mølgård i Karleby rejste om Falsters roebørnestuer, og hvor han angreb Red Barnet bl. a. for at gøre driften for dyr. Man ansatte f. eks. en tilsynsførende konsulent ved stuerne, sådan som myndighederne krævede det, men som pastor

Roebørnestuen i Hunseby 1957.

Mølgård fandt var overflødig. Da han var en dygtig agitator, fandt han virkelig mange tilhængere, og kun dette, at sukkerfabrikkens ledelse sagde, at de kun ville medvirke med økonomisk støtte, såfremt kommunerne gik med til at samarbejde med Red Barnet, gjorde, at Falsters stuer ikke skilte sig ud i små helt kommunale anliggender, der sikkert ikke ville have haft lang levetid.

RETNINGSLINIER FOR OPRETTELSE AF BØRNESTUER

Retningslinier for oprettelse af børnestuer blev nedfældet og godkendt i Direktoratet for børneforsorg og i socialministeriet. I disse stod, at man skulle iagttage visse sikkerhedsforanstaltninger, såsom afskærmning af kakkelovne, låge for trappenedgange fra første sal, indhegning af legepladser og lign. Stuer måtte ikke indrettes i forsamlingshuse uden spec. godkendelse af amtslægen. Vandanalyse skulle finde sted, hvor man benyttede brønde. Dette var de væsentligste krav, der må betegnes som meget rimelige, hvor man skal tage sig af småbørn i gruppe, oven i købet små børn helt ned til 10 mdr. Dog var der enkelte steder vanskeligheder ved at gennemføre kravene eller snarere at finde forståelse for dem, dog oftest fordi man, hellere end at sætte sig ind i forholdene, lyttede til sladder om alt det pjat, som „man krævede".

Jeg er stødt på udtalelser på anden hånd om, at man, altså Red Barnet, skulle kræve, at børnene mødte i en bestemt slags tøj. Jeg véd ikke, om man her har tænkt på en slags skoleuniform, og at vi krævede, at børnene skulle have en masse skiftetøj med. Sandheden er selvfølgelig den, at ingen krav blev stillet til påklædning, tværtimod har vi lige fra starten sørget for skiftetøj i form af lange og korte bukser til alle stuerne, ligesom mange tøjpakker er vandret gennem børnestuerne ud i de små hjem. Ligeledes var de krav, der blev stillet til lokalerne, stærkt overdrevne i folkemunde. En mand udtalte engang, at børnene blev alt for forvænte i stuerne, f. eks. kendte han et barn, der ikke ville gå på das derhjemme, for i børnestuen havde man wc. Vandkloset kom aldrig til at høre til de krav, der blev stillet, for at oprettelse af en roebørnestue kunne finde sted. Tager vi f. eks. året 1958, der blev et godt år for børnestuerne, idet vi dette år fik forbedret lokalerne mange steder, så havde der dette efterår været åbnet 34 stuer, men kun 21 af disse havde adgang til denne bekvemmelighed, som man dog skulle synes var en naturlig ting, hvor så mange børn skulle være samlet.

LOKALERNE

fandt vi mange steder – i præstegårdes konfirmandstuer, i tomme lejligheder, i kommunehuse, nogle gange i tomme folkeværelser på store gårde, enkelte stuer blev indrettet i private hjem. Her var det ofte lederen af en stue, der stillede sit eget hus til rådighed for børnestuen. De senere år blev flere stuer indrettet i forskoler, der var blevet ledige, når man tog nye centralskoler i brug. Et sted blev en stue indrettet i et nedlagt alderdomshjem, og i Bandholm lod man i 56 et hus opføre til formålet. Dette blev bygget på

Roebørnestuen i Bandholm 1961.

sportspladsen og rummede i den ene ende lokaler til sportsfolkene, i den anden havde vi 2 gode stuer, badeværelse, entré, køkken og voksentoilet. Denne stue var åben, både når man lugede roerne, og når man tog dem op, og da der i kommunen var flere frugtplantager, så havde den lang åbningstid, og røster rejste sig om at få den åbnet som helårsbørnehave, hvilket den også har været i flere år på nuværende tidspunkt.

På Nielstrup i Våbensted sogn blev en børnestue indrettet, først under meget primitive forhold, senere blev lokalerne helt ideelle, og børnene blev kørt til denne stue i bil, da Nielstrup er beliggende i et hjørne af den daværende kommune. Denne stue fungerede udmærket i flere år, men i 61 blev lokalerne inddraget til andet formål. Forskolerne var vi som regel glade for, det var ofte sunde huse med god plads og med de nødvendige

sanitære installationer. I Østofte præstegård fik børnestuen meget fine lokaler indrettet til formålet. De blev lavet i forbindelse med lokaler til en ungdomsklub. Det store opholdsrum og køkkenet blev fælleslokaler, børnestuen fik så eget toiletrum og legeplads.

De bedst egnede lokaler fik vi dog i det tidligere omtalte alderdomshjem i Skelby. Her var der 2 gode og et mindre værelse, et godt baderum, ret gode garderobeforhold og et lille køkken, endvidere en dejlig gammel have med legeplads, sandkasse, en del legemateriale og en græsplæne.

Børnestuernes lokaler var gennem alle år af meget svingende kvalitet, men de sidste år, hvor man holdt dem åbne, viste flere og flere kommuner forståelse for at forbedre lokalerne, og da der mellem de nedlagte stuer også var flere af de dårligst indrettede, så blev stuernes lokalekvalitet stærkt forbedret gennem årene.

INDRETNINGEN AF LOKALERNE

Da man startede, fik enkelte stuer små møbler med det samme, men disse bestod oftest af små malkeskamler og voksne borde, som man savede benene af. De fleste steder brugte man simpelthen bænke og borde, sådan som man bruger, eller brugte, dem i forsamlingshuse på landet. Det siger sig selv, at disse store møbler fyldte alt for meget i de små rum, og børnene faldt let ned af bænkene.

Gennem årene anskaffede Red Barnet små borde og stole, som man kender dem fra børnehaver, også en del reoler blev anskaffet sådan, at fra 1959 havde alle børnestuerne velegnede møbler. Fra starten var der også sengelejer i alle stuer, sådan at børnene kunne få et hvil under den lange dag i børnestuen.

Anskaffelsen af legetøj og beskæftigelsesmaterialer har altid været en opgave, der har hvilet på Red Barnet, og ved at købe solide legeting, der har kunnet holde til mange børns leg med dem, lykkedes det at oparbejde en god beholdning, sådan at mange af stuerne tilsidst var ganske godt forsynede med legeting.

PERSONALET

Fra starten blev det daglige arbejde i roebørnestuerne baseret på den lokale, uuddannede arbejdskraft. Det vil i praksis sige, at man søgte at finde frem til egnede kvinder, gerne husmødre, som for timebetaling ville påtage sig arbejde som leder eller medhjælper i en børnestue. Man regnede med ca. 10 børn på hver voksen, dette dog afhængigt af børnenes alder.

Meget hurtigt blev man klar over, at stuernes eksistens og trivsel afhang af det menneske, som man fik til at lede denne, og da disse mennesker stod uden nogen faglige forudsætninger for at påtage sig arbejdet med børnene, så måtte man forsøge at give dem nogen vejledning. Det gjorde man bl. a. ved hurtigt at lave nogle kurser for personalet. Det kom til at bestå af årlige 2-dages kurser i byerne Nykøbing, Nakskov og Maribo, og man supplerede disse kurser med en årlig ekskursion, hvor det samlede personale tog ud at se på børnehaver, vuggestuer, børnehjem og særforanstaltninger for børn.

Det var frivilligt, om personalet ville deltage i disse kurser, men næsten alle deltog år efter år, ligesom mange også fortsatte med at arbejde med roebørnestuerne fra det første år, til man lukkede stuen for altid.

På kurserne blev der undervist i beskæftigelse af småbørn, holdt foredrag om hygiejne, børnesygdomme og pædagogiske emner, og der er ikke tvivl om, at disse kurser var med til at forbedre stuernes kvalitet.

Samtidig med at kurserne betød dygtiggørelse af personalet, så gav disse også børnestuerne en kontakt ud til andre samfundsgrupper. Mange af vore foredragsholdere er taget hjem opfyldt af, hvad de så og hørte om arbejdet hernede, og mange kom igen, når stuerne var igang for at se med egne øjne, og et større kendskab til stuernes virke blev resultatet.

Da kurserne var af begrænset omfang, ansatte Red Barnet en børnehavelærerinde i efterårsmånederne, og ved daglange ophold i stuerne forsøgte man at tilrettelægge beskæftigelser for børnene og vejlede personalet i pædagogiske spørgsmål, sådan at opholdet kunne blive bedst muligt for børnenes udvikling. Gennem alle årene fra 50 og frem til, man lukkede børnestuerne for altid, har Red Barnet haft en fast ansat kvinde, først en sundhedsplejerske, og fra 54 en børnehavelærerinde, som tog sig af tilrettelæggende, vejledende og tilsynsførende opgaver i forbindelse med børnestuerne.

Som et kuriosum kan nævnes, at børnestuerne fra 54 har haft deres eget lille blad, „Roetoppen". Det udkom med 2–4 numre om året, selvfølgelig livligst i starten. Her blev der bragt nyt fra de enkelte stuer, men også små oplysende artikler har stået i „Roetoppen".

STUERNES ÅBNINGSTID

Stuerne blev startet om efteråret, og der har altid været flest stuer åbne på denne årstid, men flere kommuner så allerede i starten, at det kunne være mindst lige så påkrævet at åbne stuerne, når roerne skulle luges om foråret, så det har altid været sådan, at et mindre antal stuer, det har varieret fra 7–14, har haft åbent om foråret, og fra 14–41 stuer, der har været åbnet om efteråret. Åbningstidens længde har varieret afhængigt af flere faktorer, bl. a. vejret, antallet af roearbejdere, arealets størrelse, og under de sidste år, hvor megen maskinkraft, der kunne anvendes i marken. I 1960 var vejret meget regnfuldt hele efteråret, maskinerne, der på dette tidspunkt var langt fremme i billedet, kunne ikke klare optagningen i de opløste marker, og vi så mennesker gå ude i roerne i snestorm helt ind i januar måned i et forsøg på at bjærge de sidste roer. Dette år lukkede vi den sidste børnestue 4 dage før jul. Det er det længste, nogen stue har haft åbent.

BØRNENE I STUERNE

Det var selvfølgelig meningen med stuerne, at de skulle modvirke, at børn kom med i roemarkerne. Så langt den overvejende del af de børn, der i årenes løb har besøgt roebørnestuerne, og det drejede sig på det højeste om ca. 800 børn, var børn af landarbejdere. I enkelte kom-

muner var det sådan, at vi kun måtte tage os af landarbejdernes børn, i andre kommuner fik vi også lov at tage børnene fra parcelliststederne, hvor mand og kone selv tog deres egne roer op. I de sidste år, hvor det ofte var et problem at få børn nok til at kunne åbne en stue, fik vi tilladelse til at modtage børn, der af andre årsager end roerne ønskedes anbragt. Det kunne f. eks. være sygdom eller dødsfald i et hjem, eller der kunne være tale om et enebarn, der ikke havde nogen at lege med.

Dette var medvirkende til, at en del mennesker erkendte, at det kunne være gavnligt for deres børn at deltage i en sådan, skal vi sige „Fællesopdragelse". Omtrent fra starten blev det krævet, at børnene skulle have deltaget i den årlige, gratis helbredsundersøgelse hos deres læge og møde med bevis for dette, inden de kunne modtages i børnestuen. Dette bevirkede, at en del børn, der måske aldrig ville have fået denne profylaktiske undersøgelse, nu fik del i den.

I starten tog vi børnene helt ned til spædbørnsstadiet, senere fastsatte myndighederne aldersgrænsen til 10 mdr., før de kunne modtages. Det var, som så ofte før, en halv løsning af et problem. De helt spæde i stuer uden sanitære installationer og uden effektiv adskillelse fra de større børns livsudfoldelse kunne nok få enhver tilsynsførende til at ryste og bæve ved tanken om, hvad der evt. kunne ske med barnet med hensyn til smitte, når vi modtog dem. Men når man så kørte videre og så dem stå i marken i barnevogne, så kunne man jo nok se, at den mors hænder kunne ikke være særligt rene, når hun skulle hen og skifte og made barnet.

Det er klart, at vore stuer bar præg af, at de blev frekventeret af børn fra en af de dårligst stillede samfundsgrupper. Vi har haft mange forsømte og forkert ernærede børn i vore stuer, dog var det glædeligt at se, at børnene blev bedre klædt og sundere at se på under årenes gang. Den velstandsstigning, der fandt sted i slutningen af 50 og begyndelsen af 60, kom også børnene til gode. Helt til de sidste år havde vi dog stuer, hvor børnene var alt for præget af fattigdom og uvidenhed, f. eks. på ernæringens område. Men taget som helhed så børnene sundere og mere velplejede ud i de sidste år, hvor stuerne var åbne, og de har vel haft en lille andel i dette. Mange børn kom i vore stuer fra de var ganske små til det første skoleår, og mange fandt i børnestuerne en pleje, der sundhedsmæssigt gav dem et godt skub. De fandt legekammerater, hvad mange ensomt boende børn på landet kan have svært ved. De mødte former for beskæftigelse, som de ellers ikke ville have mødt, leg med farver, ler, sakse, billedbøger og legetøj, i mange tilfælde mødte de også forstående voksne, der tog sig tid til at tale og lege med dem. Mange gange fortalte mødre, at selv om de en enkelt dag ikke skulle i marken, ville børnene op til børnestuen, for de var bange for at gå glip af noget af det spændende, som der kunne ske dér.

Men selv om der var mange gode resultater af arbejdet, så var der jo også mange børn, vi ikke kunne hjælpe på den korte åbningstid og under de givne omstændigheder. Det var ofte, vi mødte børn med manglende sproglig udvikling eller andre handicaps. For dem oprettede Red Barnet en sommerlejr på „Abildvig" ved Grønsund. Her kunne 20 småbørn hvert år tumle sig under frie former i en måned. Man forsøgte at tilrettelægge miljøet på ferielejren sådan, at børnene fik anledning til mange stimuli ved leg, læsning og beskæftigelse, og opholdet blev ofte tilbudt de samme børn flere år i træk. Skønnede man, at denne hjælp ikke havde været tilstrækkelig, når barnet skulle i skole, blev der draget omsorg for, at barnet fik den videre fornødne hjælp. Denne lejr var kun forbundet med roebørnestuerne på den måde, at det var børn fra disse, der kunne komme her, og ofte var det personale fra roebørnestuerne, der hjalp til på lejren sammen med pædagoger og pædagogstuderende.

EFTERSKRIFT

I begyndelsen af 60 var det klart, at nu var maskinerne så gode, at man snart ville have overflødiggjort det meste af den menneskelige arbejdskraft i roemarkerne. Fra flere sider var der røster fremme om, at man skulle gøre nogle af de bedste roebørnestuer til almindelige børnehaver til gavn for børnene på landet, for samtidig med at mekaniseringen tog til, så blev det også sværere og sværere at skaffe børnene på landet gode opvækstvilkår, både fordi børnene boede for spredt til at kunne få legekammerater, og fordi det ofte var sådan, at man både på gårde og parcelliststeder måtte udføre alt arbejde uden hjælp udefra. Mand og kone måtte fælles udføre det markarbejde, man tidligere havde haft folk til, og hvem skulle så passe børnene?

Meget hurtigt blev der oprettet børnehaver i Bandholm og i Gedesby, i den første tid i de lokaler, hvor vi havde drevet roebørnestuer.

De senere år har bragt børnehaver i landkommuner som Holeby, Søllested, Systofte, Toreby, Græshave, Horreby og Hunseby, og selv om disse ikke er oprettet som følge af, at man har haft en roebørnestue tidligere, så har børnestuen måske dog sin andel i, at man i disse kommuner har været opmærksom på, at børnene på landet også kan have brug for børnehaver.

PROGRAM FOR KURSUS FOR PERSONALET v/ROEBØRNESTUERNE 1960

Kursus foregår:

på Industrihotellet i Nykøbing F. den 12. og 13. sept. Begge dage fra lo - 16. Undersøgelse på lungeklinikken finder sted tirsdag d. 13 mellem 9 - lo og mellem 16 - 18.

på hotel Harmonien i Nakskov d. 14 og 15. sept. Begge dage fra lo - 16. Undersøgelse finder sted på sygehuset, tuberkuloseafdelingen, begge dage mellem kl. 9 - lo.

på hotel Dana i Maribo den 19. og 2o. sept. Begge dage fra lo - 16. Undersøgelse finder sted på sygehuset, tuberkuloseafdelingen, begge dage mellem 9 - lo.

Kursus kommer til at omfatte foredrag af børneoverlæge Jørgen Kringelbach, kursusleder, fru Åse Hauch og Ellen Hansen, samt undervisning i beskæftigelse af småbørn v/børnehavelærerinde Iris Matzen og Ellen Hansen.

Torsdag d. 22 sept. er der en ekskursion for det samlede personale.
Vi skal se roebørnestuen i Bandholm, roebørnestuen i Grænge og roebørnestuen i Skelby, derefter kører vi til Nyk. F., hvor der serveres kaffe og vises en film om et pædagogisk emne. Frokostpakke bedes medbragt.

Bus (Åge Larsen's) afgår fra Nytorv i Nakskov d. 22 sept., kl. 9,oo, de kører ad hovedvej 7 til torvet i Maribo.
Bus afgår fra torvet i Nyk. F. d. 22 sept., kl. 9,oo, den kører også ad hovedvej 7 til torvet i Maribo. Man kan standse busserne, hvis man ønsker at stå på langs de to ruter, ligesom man kan blive taget op på torvet i Maribo.
Vi regner med at være færdige i Nykøbing ca. kl. 16,3o og busserne vil så kunne være i Maribo igen ca. kl. 17,15 og i Nakskov ca. kl. 18,oo.

Tilmelding til kursus og ekskursion på tlf. 85 22 98 mellem 8 - 9 eller skriftligt til Fjordvej 47, Nyk. F.

Med venlig hilsen
Ellen Hansen.

RED BARNET
Frydendalsvej 32,
København V.

ROEBØRNESTUERNE I MARIBO AMT 1958

Roebørnestuerne
Fjordvej 47
Nykøbing F. Tlf. 852298

Forårsstuerne 1958

	Indtegn. børn	Heraf under 2 år	Antal dage i drift	Antal børnedage Indteg-net	Antal børnedage Fremmødt	Børn m. bevis f. helbr. unders.	Åbningstiden
1. Bandholm	18	5	28	504	290	18	20/5-21/6
2. Fuglse-Krønge 1	14	6	16	224	173	14	22/5-21/6
3. Gloslunde-Græshave	19	7	17	323	297	17	16/5- 7/6
4. Horslunde	10	6	12	120	83	10	22/5- 7/6
5. Hunseby	20	5	33	660	467	16	21/5-28/6
6. Kappel	11	3	23	253	197	11	21/5-25/6
7. Tillitse	14	6	14	196	193	14	19/5- 5/6
8. Utterslev-Kastager	28	13	37	1036	551	28	19/5- 1/7
9. Horbelev	23	5	18	414	373	23	27/5-18/6
10. Kettinge-Bregninge	11	2	31	321	294	10	23/5-28/6
11. Kippinge-Brarup-Stadager	17	2	26	442	272	17	22/5-21/6
12. Skelby-Gedesby	29	5	24	696	502	29	20/5-25/6
13. Toreby-Grænge	18	6	27	486	419	18	22/5-28/6
14. Ønslev-Eskilstrup	12	2	35	420	289	12	19/5-29/6
	244	73	341	6095	4400 72 %	237 97 %	

Ovenstående 14 roebørnestuer blev åbnet under forårsarbejdet i roemarkerne. Tre af dem, Tillitse, Græshave og Horslunde, var åbne under første gangs lugning, de øvrige 11 under hele lugeperioden, der spændte over tiden 16/5 - 1/7.

Det antal dage, stuerne var åbne, varierer fra 12 til 37, og 244 børn hovedsaglig mellem 10 mdr. og 5 år blev passet i de 14 stuer.

At forældrene er meget glade for forårsstuerne, har vi det bedste bevis for, i at disse, ved enkelte stuer, har måttet betale en ret høj pris for deres børn, da kommunerne i disse få tilfælde kun har ydet et begrænset tilskud.

I det kolde forår gjorde stuerne god fyldest, og det er som om nødvendigheden af at åbne stuerne under lugeperioden mere og mere anerkendes. Nogle mener endog, at behovet for disse vil blive så anerkendt, at de vil bestå, når maskinerne engang har overflødiggjort behovet for kvindelig arbejdskraft i efterårets roemarker.

ABILDVIG

Koloni for 20 småbørn fra forskellige roebørnestuer i Maribo amt, afholdt i tiden 15. maj - 15. juni.

I lighed med foregående år afholdt Red Barnet igen i år en ferielejr på Abildvig. En koloni, der ejes af Det Classenske Fideicommis og ligger ved Næsgård på Østfalster.

Som tidligere havde vi hovedsaglig børn med dårlig taleudvikling med os, men også børn, som vi af andre grunde gerne ville give en milieuferie.

Ti af de små havde været med på Abildvig året forud, og disse små, der næsten syntes at genkende det hele, gjorde, at også de nye børn meget hurtigt vænnede sig til omgivelserne, og efter få dages ophold var det, som havde børnene opholdt sig på stedet altid, og en mere dejlig plet for småbørn at holde ferie på skal man vist også lede længe efter. Her er vand, skov, strand, dyr, fugle og blomster og alt ligger lige uden for vores dør og venter på os. Er vejret koldt eller det regner, kan vi lune lidt op inden døre, og meget dejligt legetøj kan forkorte tiden for os, indtil solen atter gør det muligt at lege ude. Men her er også noget, der for mange af vore små er af større betydning, end de her nævnte ting, her er små legekammerater, noget flere af dem savner i det hjemlige milieu, og det er sjovt at se, hvordan børnene ret hurtigt deler sig op i grupper, hvis sammensætning kun varierer lidt under opholdet herude.

I de to år, vi har haft lejren, har det været tilfældet, at vi begge gange har haft nogle søskendepar mellem børnene, og selv om disse søskende egentlig ikke leger så meget med hinanden på lejren, havde opholdet en gavnlig indvirkning på søskendefølelsen. En mor fortalte således om sin søn, at efter at han havde været på Abildvig, var han blevet så god ved sin lillesøster. På kolonien havde vi begge børnene med, og her mærkede vi kun drengens godhed for den lille men moderen fortalte, at drengen før kolonien havde været slem til at drille hende, nu var det som om den beskytterindstilling, han på kolonien indtog overfor søsteren, var blevet noget naturligt for ham, og han tog den med sig, da han kom tilbage til hjemmet.

Egentlig taleundervisning blev ikke givet, men vi søgte at skabe så talefremmende milieu som muligt. De voksne blev opfordret til at tale mest muligt med børnene, vi læste billedbøger for dem, talte med dem om, hvad vi så på billederne og i naturen, mest af alt betød vel nok børnenes fællesleg, hvor de måtte anvende ord og tale for at opnå kontakt med hinanden, og flere af børnene fik udvidet deres ordforråd betydeligt i løbet af opholdet.

Midlerne til kolonien blev udredet af Red Barnet og berører ikke roebørnestuernes økonomi. For os, der så børnene trives og udvikles på kolonien, er ønsket om, at Red Barnet stadig må se sig i stand til at bevilge disse penge, meget stort.

Kursus for personalet

Der er efterhånden skabt en god tradition for, at efterårets stuer indledes med afholdelse af kursus for personalet. Disse kurser fandt sted i første halvdel af september med 2 dages kursus i de tre byer, Nykøbing, Maribo og Nakskov.

På kursus hørte vi om mødrehjælpens arbejde, hørte lidt om arbejdet med åndssvage børn og så en film om samme emne. Lærte forskellige former for beskæftigelse af børnene, f. eks. papir- og tøjklip, papmache i relieffer og som dyr m.m. En af vore ledere udtalte under efterårets stue: "De første gange får man måske ikke så meget ud af kurserne, men når man følger dem gennem flere år, så ser man, hvor stor gavn man har af dem".

Fællesudflugten gik i år til Næstved, hvor vi så to børnehaver og et fritidshjem, og da lederne beredvilligt fortalte om institutionernes oprettelse og om de vanskeligheder, man havde haft at kæmpe dem gennem årene, så var der mange af problemerne, vi kunne nikke genkendende til, og vi tog hjem igen med følelse af at have været i kontakt med mennesker, der arbejdede på samme linie som vi i roebørnestuerne, blot havde de flere års forspring for os.

Efterårsstuerne 1958

	Indtegn. børn	Heraf under 2 år	Antal dage i drift	Antal børnedage Indteg. net	Antal børnedage Fremmødt	Børn m. bevis f. helbr. unders.	Åbningstiden
1. Arninge	17	6	42	714	575	17	1/10-18/11
2. Bandholm	31	2	36	1116	867	26	29/9 - 8/11
3. Bremersvold	7	2	37	259	247	7	4/10-19/11
4. Fuglse-Krønge 1	17	6	35	595	532	17	30/9 - 8/11
5. Fuglse-Krønge 2 (Søholt)	8	1	31	248	246	8	1/10- 6/11
6. Gloslunde-Græshave	34	16	48	1632	1174	31	29/9 -22/11
7. Halsted-Aunede	9	3	29	261	242	9	1/10- 3/11
8. Herredskirke-Løjtofte	11	5	30	330	284	11	13/10-14/11
9. Hillested	17	3	36	612	543	14	6/10-15/11
10. Holeby-Bursø	19	4	38	722	644	19	29/9 -13/11
11. Horslunde	19	4	35	665	529	19	3/10-14/11
12. Hunseby	24	3	42	1008	943	15	29/9 -15/11
13. Kappel	8	0	41	328	289	8	1/10-19/11
14. Købelev	12	2	30	360	334	11	8/10-10/11
15. Radsted	22	2	39	858	723	22	2/10-15/11
16. Sandby	18	6	36	648	551	17	6/10-15/11
17. Saxkøbing	28	3	46	1288	719	28	1/10-22/11
18. Slemminge	19	6	40	760	542	18	1/10-15/11
19. Stokkemarke 1 (Kældernæs)	13	4	42	546	476	10	29/9 -15/11
20. Stokkemarke 2 (Tjennemarke)	5	0	42	210	172	5	29/9 -15/11
21. Taars	16	3	40	640	589	15	7/10-27/11
22. Tirsted-Skørringe-Vejleby	32	9	36	1152	974	32	29/9 - 8/11
23. Utterslev-Kastager	39	10	47	1833	1293	37	29/9 -22/11
24. Vaabensted-Nielstrup	23	6	40	920	759	23	1/10-15/11
25. Vindeby	15	1	44	660	564	14	30/9 -19/11
26. Østofte	28	5	42	1176	1030	28	29/9 -15/11
27. Horbelev-Bregninge	24	4	42	1008	787	24	1/10-18/11
28. Karleby	15	2	34	510	426	15	1/10- 8/11
29. Kippinge-Brarup-Stadager	17	4	42	714	569	17	27/9 -14/11
30. Nr. Ørslev	10	4	35	350	223	10	7/10-15/11
31. Skelby-Gedesby	28	7	42	1176	958	28	26/9 -13/11
32. Ønslev-Eskilstrup	15	3	44	660	587	14	26/9 -15/11
33. Kettinge-Bregninge (Frejlev)	11	2	34	374	366	11	1/10- 8/11
34. Toreby-Grænge	30	2	45	1350	1075	30	29/9 -19/11
	641	140	1322	25683	20832 81 %	610 95 %	

Børnenes aldersfordeling i årene 1956 - 1958.

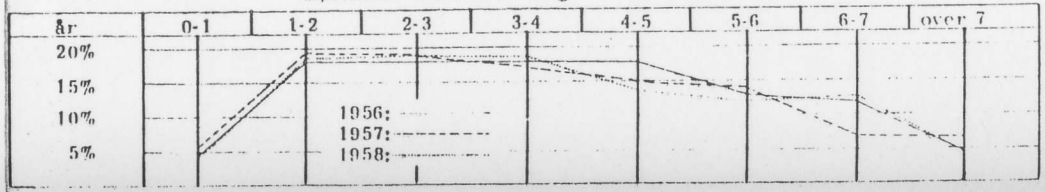

Som det fremgår af foranstående skema åbnede 34 roebørnestuer under efterårets kampagne. Egentlig åbnede 35 stuer, men den sidste, Tillitse, lukkede igen efter kun 14 dages åbningstid. Man havde her mange børn under 2 år at passe og ikke særlig velegnede lokaler og måtte som følge heraf have hjælp til at passe de mange små, men sognerådet fandt dette for dyrt, hvorfor de lukkede stuen. I Nr. Kirkeby blev kun et barn tilmeldt, hvorfor denne stue ikke kunne åbne. Nysted Landsogn havde heller ikke børn nok til at kunne åbne. I Majbølle manglede man lokaler og mente heller ikke, der her ville kunne samles den fornødne tilslutning. I de tre her nævnte områder har det sikkert også gjort sig gældende, at jorden her nogenlunde egner sig til optagning med maskiner.

6 stuer blev indrettet i nye lokaler, heraf var dog kun de tre af lokalerne bedre end de tidligere benyttede. 3 andre stuer fik forbedret de gamle lokaler betydeligt, de 2 ved forbedring af bygningerne indvendigt og ved indretning af vandklosetter. Den tredie kun ved forbedring af stuerne og tapetsering. 21 af årets 34 stuer havde vandkloset, de øvrige måtte klare sig med gammeldags das. 6 stuer blev mere egnede ved at få små stole og borde. Taget som helhed må man nok sige, at lokalerne viser visse forbedringer i stuernes standard, men der er stadig kommuner, der ikke vil gå med til nogen form for forbedringer, og som mener, at de lokaler, man tog i brug for snart ti år siden, stadig er gode nok. Man taler om "rivende teknisk udvikling" også på landet. Gid den tekniske udvikling også omfattede de huse, hvor mennesker skal bo, og hvor vi skal indrette roebørnestuer. Der er talt om årene fra barnet er 1 år til det er 7 år gammelt, som de forsømte år, årene, hvor samfundet glemmer, at barnet eksisterer, dette gælder ikke mindst for børnene på landet.

Stuerne i åbningstiden

Mødeprocenten for 1958 viser sig at være noget højere end det foregående år. Det var som alle kræfter blev sat ind på at få roerne op så hurtigt som muligt, hvilket igen bevirkede, at stuernes åbningstid ikke blev så lang, som vi havde ventet, den ville blive på grund af det store areal roer, der skulle op.

Personalet blev kun udskiftet i ringe grad, ledere i to tilfælde, heraf det ene på grund af sygdom, medhjælpere i lidt flere tilfælde. Af sygdomme hos børnene forekom der kun de vanlige forkølelser og enkelte tilfælde af de mest almindelige børnesygdomme, men ingen af dem i så stærk grad, at de påvirkede mødeprocenten noget videre. 95% af børnene mødte med bevis for at have deltaget i den profylaktiske helbredsundersøgelse.

Da der under stuernes åbningstid blev mulighed for at ansætte en børnehavelærerinde i en måned, en anden for to måneder, kunne vi i år gøre et godt fremstød for beskæftigelsen af børnene. Der er i dette efterår blevet klippet, malet, sunget og leget i stuerne som aldrig før, og mere taknemmelige børn at beskæftige skal man vist lede længe efter. Kommer man i en børnestue og sætter sig til at beskæftige børnene, er det, som de suger alt, hvad man har at vise dem, til sig og omsætter det på deres egen facon til gavn for deres handlings- og fantasiliv. For mens der for storbybørn, især i tætbebyggede områder, ofte er tale om, at de er udsat for en masse daglige indtryk, der påvirker dem, desværre ofte i uheldig retning, så er der mange af de børn, vi får i roebørnestuerne, hvis dagligdag ikke er rig nok på impulser og oplevelser. Naturen og de frie omgivelser er i sig selv ikke nok til at udvikle børnene, derfor er det en glæde, at flere af personalet går så fint ind for at have beskæftige børnene og mere og mere får forståelsen af, hvad det betyder for børnene, at opholdet i roebørnestuen bliver mere end et ophold i en stue, hvor man får pasning og varme.

Nykøbing F., marts 1959.
Ellen Hansen

Rejsende børnehavelærerinde

Når man som rejsende børnehavelærerinde kommer rundt til sine kunder, i dette tilfælde roebørnestuerne på Lolland og Falster, viser dem sin kollektion, det pædagogiske arbejde blandt børn, så kan man ikke lade være med at tænke på det store arbejde, der gøres i stuerne og det kæmpearbejde, der ligger forud for deres oprettelse.

Det, børnehavelærerinden har i sin kollektion, er al slags papir, ler, alt til tegning og maling, saks til papir og kludeklip og værdiløst materiale, endvidere underholder hun med rytmik, sang og højtlæsning.

Arbejdet i børnestuerne er dejligt, børnene er lette og nemme at beskæftige, personalet er glade for at se nye ting og prøve disse med børnene. Mange steder bliver de voksne lige så opslugt af legen som børnene, hvad der er helt i sin orden, for først når de voksne selv mærker, hvor dejligt det er at lege, først da forstår de legens betydning for børnene. Personalet i roebørnestuerne er ikke uddannede børnehavelærerinder, men husmoderafløsere, enker efter præster, skolelærerenker eller husmødre. Opgaven bliver de fleste steder klaret godt og tilfredsstillende.

Lokalerne, der arbejdes i, er ikke alle steder lige gode, men på trods af, at man enkelte steder må gå over gaden efter vand og bringe det ud igen efter brugen, er humøret godt. Skulle en dag være skæv, har man ikke indtryk af, at personalet lader det gå ud over børnene, så forsømmer de hellere det praktiske arbejde; om dette er bedre kan diskuteres, men mon ikke de fleste alligevel vil sige, at det er bedre.

At mødrene også er begejstrede for roebørnestuerne, tror jeg denne udtalelse af en mor kan give indtryk af. Hun sagde følgende: "Hvad betyder det dog, at vi må betale for at få vore børn passet, når vi ved, de er i gode hænder. Der er nu ikke noget, der gør en så ked af det, som når ens lille unge græder af kulde. Samtidig sinker det også en, for man kan nu engang ikke lade ungen stå og fryse, så fat i ungen og en løbetur ned gennem marken, det giver varme et kort stykke tid, så en ny løbetur, og sådan er det hele dagen igennem".

Når roekampagnen er forbi, slutter børnestuerne også. Flere steder holder personalet så fest for børnene og deres mødre. At være med til sådan en fest er hyggeligt, børn og voksne er lykkelige, de voksne måske mest, fordi tiden er vel overstået, børnene fordi de nu kan få alle deres ting med hjem til mor, og de er så ægte i deres glæde over de ting, som de selv har lavet, at de ikke kan undgå at smitte os andre.

På min vej rundt til børnestuerne mødte jeg hvad man ikke kan undgå, når man i løbet af 2 mdr. kommer i 34 forskellige børnestuer, der tilsammen har godt 600 børn) mange forskellige typer, men den type, man lægger mest mærke til, er den kærlighedshungrende, den der klamrer sig til en, så man føler, de suger sig fast. Det er ikke blot een gang, man får tårer i øjnene og bliver dybt grebet, men hver eneste gang man møder en sådan lille kærlighedshungrende sjæl. For sådan et barn er det godt, der er noget, der hedder en roebørnestue, for mon ikke stuen kan give det en tro på, at livet ikke er så koldt endda. Lad os håbe det og lad os endvidere håbe, at de folk, der står bag roebørnestuerne, må have held til at føre disse videre så længe, der er noget, der hedder roelugning og roeoptagning ved håndkraft, for så længe vil der være brug for kvinderne i marken og dermed for stuerne.

Sonja Nielsen

Det samlede regnskab

		Forår	Efterår	Ialt
De lokale driftsudgifter har været	kr.	24.715,54	100.467,98	125.183,52
Antal børnedage indtegnet		6095	25683	31778
Antal børnedage fremmødt		4400	20832	25232
Mødeprocent		72	81	79
Udgift pr. indtegnet børnedag	kr.	4,05	3,91	3,93
Udgift pr. fremmødt børnedag		5,62	4,82	4,97

Lokale regnskaber

Indtægter		Udgifter	
Roedyrkernes tilskud	29.299,58	Husleje, lys, brændsel	6.004,76
Forældrenes tilskud	19.669,00	Mælk	4.662,96
Kommunernes tilskud	73.862,34	Købmandsvarer	5.366,00
Andre tilskud	1.836,12	Lønninger	100.501,21
Kassebeholdning fra 1957	516,48	Diverse	3.405,44
		Kørsel	4.529,70
			124.470,07
		Kassebeholdning v/børnestuerne	713,45
	125.183,52		125.183,52

Regnskab for børnehavelederens virksomhed

Kassebeholdning 1.4.1958	1.032,01	Lønninger		15.777,03
Modtaget fra hovedkontoret	36.000,00	Automobiludgifter incl. garage		3.891,20
Legat fra Industribanken	200,00	Vask og reparation af senge		3.911,15
- - Sparekassen	100,00	Legetøj og beskæftigelsesmaterialer		3.865,73
Renter af checkkonto	83,26	Kursus-, møde- og tilsynsudgifter		2.080,20
		Apotek		947,51
		Forplejning		782,88
		Beklædning		474,00
		Kontorleje	876,00	
		Porto, telefon	832,95	
		Kontormaterialer	1.295,83	3.004,78
		Forsikringer		930,78
		Diverse		433,44
				36.098,70
		Kassebeholdning 31.3.1959		1.316,57
	37.415,27			37.415,27

De beløb, der i de enkelte år indkommer fra roedyrkere, i hvis kommuner der ikke oprettes børnestuer, indsættes på spærret konto i Andelsbanken, Nykøbing F. Af disse midler er der i regnskabsåret anvendt kr. 5000,- til indkøb af møbler til børnestuerne, medens der er indsat kr. 4.666,08, svarende til ikke anvendte midler indgået fra roedyrkere i 1958/59. På kontoen indestår herefter pr. 31.3.1959 kr. 9.716,83 efter tilskrivning af renter.

Red Barnet har til arbejdet modtaget fra: Direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen kr. 15.000,-
Statsradiofoniens ønskekoncerter - 10.000,-
De Danske Sukkerfabrikker - 5.000,-

	INDTÆGTER				
	roedyrkere	forældre	kommuner	andre tilskud	ialt
1. Bandholm		217,50	2.904,64		3.122,14
2. Fuglse-Krønge 1		337,00	500,00		837,00
3. Gloslunde-Græshave		342,50	874,12	*289,00*	1.505,62
4. Horslunde		59,50	886,96		946,46
5. Hunseby		318,00	1.951,64		2.269,64
6. Kappel		411,00	217,16		628,16
7. Tillitse		343,00	635,16	27,22	1.005,38
8. Utterslev-Kastager		304,50	2.952,87		3.257,37
9. Horbelev	911,53	201,00	414,00		1.526,53
10. Kettinge-Bregninge	1.050,43	154,00	341,00		1.545,43
11. Kippinge-Brarup-Stadager	1.238,04	237,00	474,00		1.949,04
12. Skelby-Gedesby	1.162,85	164,00	696,00		2.022,85
13. Toreby-Grænge	1.782,71	414,00	486,00		2.682,71
14. Ønslev-Eskilstrup	856,21	187,00	374,00		1.417,21
Ialt FORÅR 1958	7.317,99	3.690,00	13.707,55	316,22	24.715,54
1. Arninge	306,21	312,00	1.661,12		2.279,33
2. Bandholm	318,92	627,00	3.359,50		4.299,42
3. Bremersvold	331,93	228,50	494,00	** 491,38	1.545,81
4. Fuglse-Krønge 1	539,04	542,00	1.994,36		3.075,40
5. Fuglse-Krønge 2 (Søholt)	43,10	246,25	960,19		1.249,54
6. Gloslunde-Græshave	609,58	1.389,00	1.840,03	279,16	4.117,77
7. Halsted-Aunede	476,50	250,00	311,15	170,00	1.207,65
8. Herredskirke-Løjtofte	289,47	300,00	693,06		1.282,53
9. Hillested	492,06	513,00	1.592,16		2.597,22
10. Holeby-Bursø	161,50	322,00	2.613,44		3.096,94
11. Horslunde	845,60	290,00	1.578,40		2.714,00
12. Hunseby	622,56	630,75	2.964,76	** 25,10	4.243,17
13. Kappel	575,34	317,00	725,49		1.617,83
14. Købelev	523,18	307,25	870,02		1.700,43
15. Radsted	590,06	509,25	1.864,94	3,73	2.967,98
16. Sandby	368,98	552,00	1.186,07		2.107,05
17. Saxkøbing	263,48	731,75	2.379,49		3.374,72
18. Slemminge	516,40	519,00	3.405,24		4.440,64
19. Stokkemarke 1 (Kældernæs)	374,45	385,00	1.808,70		2.568,15
20. Stokkemarke 2 (Tjennemarke)	374,45	150,00	1.108,50		1.632,95
21. Tårs	637,45	309,00	1.662,42		2.602,87
22. Tirsted-Skørringe-Vejleby	798,12	1.030,00	2.790,98		4.619,10
23. Utterslev-Kastager	659,84	624,00	4.992,67		6.276,51
24. Våbensted-Nielstrup	702,88	807,00	1.707,43	*** 492,57	3.709,88
25. Vindeby	474,80	295,50	1.099,89	414,26	2.284,45
26. Østofte	684,95	477,00	2.827,08		3.989,03
27. Horbelev-Bregninge	450,17	417,00	2.016,00		2.883,17
28. Karleby	553,28	215,00	1.020,00		1.768,28
29. Kippinge-Brarup-Stadager	1.301,67	321,00	1.428,00		3.050,67
30. Nr. Ørslev	794,43	129,00	720,00		1.643,43
31. Skelby-Gedesby	3.085,18	559,00	2.352,00		5.996,18
32. Ønslev-Eskilstrup	359,94	315,50	1.262,00		1.937,44
33. Kettinge-Bregninge (Frejlev)	822,27	186,00	748,00	187,04	1.943,31
34. Toreby-Grænge	1.462,32	1.040,00	2.063,91	289,36	4.855,59
35. Tillitse	577,50	138,25	53,79		769,54
Ialt EFTERÅR 1958	21.981,59	15.979,00	60.154,79	2.352,60	100.467,98

* gave
** kassebeholdning
*** tilskud fra Slemminge til Våbensted

	UDGIFTER							
husleje, lys brændsel	mælk	købmands-varer	lønninger	diverse	kørsel	kassebeh.	ialt
679,70	120,27	190,67	2.098,50	33,00			3.122,14
	42,65	82,36	711,99				837,00
90,00	59,00	60,40	1.232,61	2,80 60,81			1.505,62
52,00	14,30	19,68	834,96			25,52	946,46
35,60	117,12	116,63	1.951,64	23,55		25,10	2.269,64
		28,16	600,00				628,16
	35,00	55,43	914,95				1.005,38
25,20	121,59	105,58	2.955,00	50,00			3.257,37
11,75	69,72	35,00	1.406,06	4,00			1.526,53
168,00	43,97	45,24	1.269,72	18,50			1.545,43
11,75		47,54	1.884,25	5,50			1.949,04
35,78	60,16	41,83	1.203,48	681,60			2.022,85
349,58	69,80	236,36	1.992,47	34,50			2.682,71
50,00	88,45	75,11	1.186,15	17,50			1.417,21
1.509,36	842,03	1.139,99	20.241,78	931,76		50,62	24.715,54
24,20	99,68	88,17	2.067,28				2.279,33
36,90	305,66	352,85	3.397,49	206,52			4.299,42
		28,35	1.133,19	3,40		380,87	1.545,81
	142,00	162,97	2.620,47	149,96			3.075,40
		61,82	1.187,71				1.249,54
247,00	111,36	128,40	3.626,51	4,50			4.117,77
192,50	30,00	38,28	883,17	63,70			1.207,65
57,75	103,05	83,28	1.038,45				1.282,53
209,50	109,00	96,11	2.173,31	9,30			2.597,22
358,94	139,37	81,74	2.472,64	44,25			3.096,94
11,00	83,00	99,00	2.521,00				2.714,00
75,00	243,75	240,59	3.655,93	27,90			4.243,17
147,67	67,20	51,40	1.314,30	37,26			1.617,83
11,00	52,04	30,24	1.551,50	55,65			1.700,43
42,00	162,50	118,33	2.641,15	4,00			2.967,98
122,50	44,08	50,95	1.889,52				2.107,05
406,62	201,26	99,37	2.585,73	81,74			3.374,72
	111,73	124,58	2.687,26	*** 492,57	1.024,50		4.440,64
150,00	92,73	57,58	2.256,89	10,95			2.568,15
150,00	53,35	38,23	1.346,37	45,00			1.632,95
86,37	100,00	121,96	2.233,30	61,24			2.602,87
40,00	187,90	87,40	3.043,80		1.260,00		4.619,10
265,60	209,79	251,56	5.081,17	468,39			6.276,51
		81,06	2.683,13	13,11	600,00	332,58	3.709,88
231,65	107,25	158,53	1.665,70	121,32			2.284,45
294,35	191,06	262,42	3.202,50	38,70			3.989,03
42,50	124,04	88,46	2.564,52	63,65			2.883,17
164,76	116,48	292,05	1.214,99				1.788,28
49,30		79,90	2.916,37	5,10			3.050,67
116,00	63,02	16,18	1.445,08	3,15			1.643,43
206,92	111,46	183,20	3.849,40		1.645,20		5.996,18
150,00	142,35	82,03	1.521,06	42,00			1.937,44
238,00	63,07	53,76	1.566,28	22,20			1.943,31
367,37	233,15	340,36	3.602,21	312,50			4.855,59
	19,60	94,89	620,05	35,00			769,54
4.495,40	3.820,93	4.226,01	80.259,43	2.423,06	4.529,70	713,45	100.467,98

Der er bedre inde i den lune »børnestue«. Bordbenene på det runde bord er skåret af, så det passer til børnene, og malkestolene var som lavet til formålet

Dansk Børnehaveråd:

RED BARNETS roebørnestuer

I den netop udsendte beretning for 1960 over roebørnestuerne i Maribo amt fremgår det, at flere børn har været samlet i færre lokaler, i en sæson, der har været betydeligt længere end normalt på grund af den megen regn.

467 børn, herunder 22 pct. under 2 år, blev passet i de 28 stuer, medens der i 1959 var 458 børn fordelt på 31 stuer. Alligevel er det lykkedes at begrænse antallet af børn i stuerne, hvoraf intet overstiger 27 børn. Ti børnestuer kom i gang i foråret 1960. Åbningstiden var ret varieret om foråret, da nogle stuer kun har åbent ved 1. gang lugningen, andre to gange. Endelig havde andre stuer åbent hele perioden.

Da foråret havde en del kolde dage, fik børnene megen gavn og glæde af at være i børnestuerne, hvor de blev beskæftiget og havde gode legemuligheder.

Det er rart og en stor fordel for de børn, der bor i kommuner, hvor der holdes både forårs- og efterårs børnestuer. — Børnene glemmer ikke hinanden eller de voksne og kommer på den måde meget lettere og hurtigere ind i hele børnestuens rytme, hedder det videre i beretningen.

I lighed med tidligere år havde Red Barnet stillet et beløb til rådighed, så 20 små roeborn kunne få fire ugers sommerferie på Abildvig ved Grønsund, hvilket, ligesom foregående år, blev en stor succes.

I løbet af efteråret 1960 har der været holdt forskellige kurser i Nykøbing, Maribo og i Nakskov. Programmet var ens i de tre byer og omfattede et foredrag om »Modning og milieu«, som holdtes af børneoverlæge Jørgen Kringelbach, Nykøbing F. Kursusleder, fru Aase Hauch talte om »Børns fantasilege«, og pegede på betydningen af, at der gives børn tid og lejlighed til at lege alle de lege, under hvilke deres fantasi arbejder med. Barnet har her en sikkerhedsventil, idet det i rollelegen kan give udtryk for ting, det måske ikke normalt tør udtrykke, men også for den voksne giver det et indblik i, hvad der optager barnet.

Fru Ellen Hansen tegnede i sit foredrag et billede af stuernes virke i de forløbne ti år, og omtalte også de problemer, som ligger for netop nu og i den nærmeste fremtid. Børnehavelærerinde Iris Matzen og fru Ellen Hansen gav undervisning i beskæftigelse af småbørn.

Som der efterhånden er tradition for, er der vist små børnefilm i alle stuerne, noget, som stadigt vækker den helt store forventning hos børnene. Det våde vejr betød, at børnene måtte lege inde en stor del af den tid, de tilbragte i børnestuen, og her er det en glæde at se, at så mange gjorde en god indsats for at forny sig og søgte at finde nye idéer og nye beskæftigelser til børnene sålan, at dagene fik forskelligt indhold.

En skematisk oversigt over samtlige roebørnestuer i Maribo amt viser, at mange stuer havde over 50 åbningsdage, tre er oppe på over 60 dage, nemlig Ønslev-Eskildstrup, Kippinge-Brarup og Gloslunde-Græshave. Færrest åbningsdage havde børnestuen i Holeby-Bursø med 34 dage.

»Da jeg sidst på sommeren blev ansat som Ellen Hansens assistent til hjælp i efterårssæsonen, var jeg klar over, at det ville blive en meget varieret arbejdsplan, jeg ville få, og nu, når jeg ser tilbage på tiden, der er gået alt for hurtigt, så må jeg også fortælle, at det har været en interessant og meget lærerig tid for mig. Ved sæsonens begyndelse var mit kendskab til roebørnestuerne meget ringe, så det var en stor hjælp for mig at deltage i de kursus, som afholdes for personalet. Her havde jeg lejlighed til at indsuge lidt af atmosfæren og danne mig et førstehåndsindtryk og lære børnestuernes personale lidt at kende, inden arbejdet rigtig skulle begynde.

Bandholm børnestue var den første, jeg besøgte. Denne stue åbner som den første på grund af, man også optager børn, hvis mødre arbejder i frugtplantagen. Siden den dag har jeg været på besøg i en ny børnestue hver dag, og i dag ved slutningen af min ansættelse har jeg så godt som været på besøg hos alle.

Det har været en dejlig tid med masser af nye indtryk og en lang række af dejlige unger i alle aldre og størrelser. Også de voksne har det været en oplevelse at træffe, det er et stort arbejde, mange af damerne lægger i dagen. Næsten alle har formået at indrette den daglige rytme sådan, at der også bliver tid til at beskæftige de større børn. — Næsten alle steder er der blevet klippet og klistret, leget med ler og lavet en masse sjove ting. Børnene higer efter at blive beskæftiget, få læst historier, synge o.s.v., men fælles for de fleste børn er, at de har svært ved at koncentrere sig om noget i længere tid. Som landbobørn er de vant til at færdes frit, og de skal i børnestuen lære at indpasse sig efter en nogenlunde fast rytme. Det kan somme tider skabe lidt uro, men jeg må beundre personalet for den tålmodighed og forståelse, som vises over for børnenes forskellige krav«.

Iris Matzen.

Dagbladet Ny Dag, Nakskov:

Halvdagsbørnehave afløser roebørnehaverne

»Red Barnet« vil oprette første børnehave for landarbejderbørn i Bandholm for at bevare kontakten med disse børn, der ellers ikke har samfundets interesse.

I Bandholm vil den første halvdagsbørnehave for landarbejderbørn på Lolland-Falster blive oprettet som erstatning for roebørnehaverne, der lukkes én efter én.

Fra et maksimum på næsten 1.000 børn i roebørnestuerne er antallet af børn faldet stærkt de senere år, således at roebørnestuerne på Lolland-Falster sidste år kun omfattede i alt 287 børn, idet 122 børn opholdt sig i 7 børnestuer i lugeperioden i foråret, mens 165 børn blev passet i 11 børnestuer i efterårsmånederne, hvor forældrene var optaget af arbejdet i markerne.

Denne udvikling, der i høj grad skyldes den stigende mekanisering ved optagelsen af roerne, er »Red Barnet«, som med den mangeårige leder, frk. Ellen Hansen, der fratrådte sidste sommer og afløstes af børnehavelærerinde frk. Edith Holm, ikke kede af.

Man er ikke kede af, at det hårde menneskelige slid afløses af maskiner, men den værdifulde kontakt med et større antal landarbejderbørn, som normalt ikke er genstand for samfundets interesse, indskrænkes og dette beklager »Red Barnet«.

Derfor har man forsøgt at finde en erstatning for roebørnestuerne, da man mener, at den engang opnåede kontakt med landarbejderbefolkningen netop i Maribo amt, er af så stor værdi, at man må beholde den, også ved selv at modernisere og omstille sig til tidens tarv og krav. Derfor begynder man nu på børnehave i Bandholm for landarbejderbørn.